

## Лекція 2

План:

1. Документи проведення змагань.
2. Положення про змагання.
3. Склад учасників змагань і умови заліку.
4. Програма змагань.

Гімнастика - многоборний вид спорту. В рамках одного дня змагань гімнастка стартує 4 рази, а гімнаст - 6 разів. У зв'язку з цим ведеться облік не тільки кількості змагань, а й кількості стартів на рік. Це більш точно відображає обсяг змагальної підготовки.

Таким чином, провідні гімнасти приймають в середньому участь в 4-6 офіційних змаганнях в рік, в 10 - 12 допоміжних змаганнях, контролюються в 90 - 120 стартах (чоловіки) і в 70 - 90 стартах (жінки), зайняті в 17 - 22 змагальних днями в рік.

До кожного конкретного змагання проводиться цілеспрямована підготовка. Безпосередню участь в змаганнях планується як змагальний мікроцикл.

При підготовці та проведенні змагань керуються такими документами:

1. Календар змагань - визначає місце і терміни проведення змагань, складається, як правило, на рік.

2. Положення про змагання - керівний документ для всіх організацій, що беруть участь в змаганнях. Воно є організацією, яка проводить змагання, відповідно до існуючих правил змагань і розсилається - не пізніше ніж за три місяці до їх початку. Зміни до положення про змагання може вносити тільки організація, його складова. Про це відразу ж повідомляється в усі колективи, зайняті підготовкою до змагань.

У положенні про змагання вказуються цілі, завдання, характер змагань.

Програма змагань і правила оцінки вправ. В цьому розділі передбачаються програма і розряди, за якими будуть змагатися гімнасти. Положення про змагання може передбачати: а) виступ по обов'язковій програмі (змагання 1-а); б) виступ по довільній програмі (змагання 1-б); в) фінальні змагання з багатоборства з довільною програмою (змагання 2); г) фінальні змагання в окремих видах гімнастичного багатоборства по минулій програмі (змагання 3).

Місце і строки проведення змагань визначаються календарем змагань, але з більш конкретними даними (спортивна база, час проведення, дні випробування та ін.).

Керівництво змаганнями забезпечує організація, яка їх проводить. Вона призначає свого представника, відповідального за підготовку та проведення змагань. Безпосереднє керівництво покладається на головну суддівську колегію на чолі з головним суддею змагань.

Склад учасників змагань і умови заліку. У цьому розділі вказується, які організації і в якому чисельному складі допускаються до даних змагань. До складу команди крім гімнастів входять тренери, акомпаніатори і представник. Оптимальний склад учасників в кожній команді в класифікаційних змаганнях 6-8 осіб, а в змаганнях по спрощеному правилами 10-12 чоловік. Число залікових учасників зазвичай на одиницю менше встановленого складу команди. В окремих випадках до змагань допускаються учасники в особистій першості або поза конкурсом. Командний результат змагань визначається за сумою балів залікових учасників у кожному виді гімнастичного багатоборства. У деяких випадках він встановлюється за сумою балів у багатоборстві у залікових учасників.

Командна першість визначається за результатами виступів гімнастів в змаганнях 1-а і 1-б. Фіналісти змагань 2 і 3 відбираються за результатами командних змагань. Їх кількісний склад встановлюється правилами чи положенням про змагання. Залежно від масштабу змагань переможці в багатоборстві та в окремих видах можуть визначатися за результатами командних змагань.

Якщо в змаганнях беруть участь гімнасти різних розрядів, то результати командної першості виводяться з урахуванням коефіцієнта згідно з правилами змагань або положенню. Правилами змагань встановлюється коефіцієнт, що дорівнює 1 (одиниці), для наймолодшого розряду, за яким виступають гімнасти на даних змаганнях. В міру ускладнення розряду коефіцієнт поступово зростає, кожен раз на 0,05. Наприклад, якщо в змаганнях беруть участь гімнасти III, II, I розрядів, кандидати в майстри спорту і майстри спорту, то застосовуються такі коефіцієнти: III розряд - 1,0; II розряд - 1,05; I розряд - 1,1; кмс - 1,15; мс - 1,2. Якщо командна першість визначається за кращими результатами спортсменів у багатоборстві, то після закінчення змагань секретаріат збільшує суму балів кожного залікового учасника множенням на відповідний розрядний коефіцієнт. Правила змагань передбачають застосування розрядного коефіцієнта за умови оцінки якості виконання вправи не менш ніж у 8 балів, а в багатоборстві - не менше 80% від можливої суми балів. У тому випадку, коли програма змагань для всіх учасників однакова або кількість беруть участь гімнастів в кожному розряді суворо визначено становищем, - коефіцієнт не застосовується. У ряді випадків при підрахунку результатів використовується очкова система.

Різновидом командних змагань є загальнокомандні, в яких за результатами виступів окремих команд визначається місце всього колективу.

Нагородження переможців передбачає, чим і за що нагороджуються переможці та призери особистої і командної першості, а також їхні тренери. Зазвичай нагороджують за командна першість серед чоловіків і жінок окремо, за особисту першість в кожному з розрядів, а також за особисту першість в окремих видах гімнастичного багатоборства.

Організаційні питання положення передбачають умови прийому учасників, форму суддів, терміни подачі попередніх і остаточних заявок, терміни наради представників, проїзд до місця змагань та ін.

Програма змагань. Змагання з гімнастики проводяться відповідно до вимог Єдиної спортивної класифікації. У ній представлені вправи по всіх існуючим розрядами. Збільшення труднощі вправ, а також збереження спадкоємності вправ від розряду до розряду робить її документом, що направляють всю роботу зі спортивної гімнастики. Майстри спорту змагаються за програмою, затвердженою Міжнародною федерацією гімнастики (ФІЖ).

Гімнасти, що змагаються за всіма програмами, передбаченими Єдиної спортивної класифікації, виконують обов'язкову програму, а починаючи з II розряду - і довільну.

Зазвичай вмістом змагань з гімнастики є гімнастичні вправи в видах багатоборства. У програму юнацьких змагань додатково можуть включатися норми по загальній фізичній і спеціальній гімнастичній підготовці. Результати їх виконання впливають на остаточні підсумки змагань.

У зв'язку з метою і характером змагань програма може бути полегшеною, спеціальною, для окремих видів гімнастичного багатоборства, масових змагань класифікаційної програми категорії "Б".

Правила змагань передбачають єдині критерії оцінки якості виконання вправ і вимоги до гімнастам будь-якого віку і кваліфікації. Вони допомагають вирішенню найважливіших виховних завдань, що стоять перед системою фізичного виховання. Постійне вимога цих правил - повна об'єктивність у визначенні результатів і надання всім учасникам рівних можливостей в боротьбі за перемогу. Чесність в спортивній боротьбі - основний закон для кожного спортсмена. Добре знання правил змагань займаються і тренерами - запорука якісної підготовки до змагань.

Правила змагань періодично оновлюються. У них включаються нові вимоги, що стимулюють розвиток гімнастики. На додаток до правил часто затверджуються спеціальні вимоги до виконання вправ. В даний час відзначається тенденція наближення змісту правил суддівства внутрішніх змагань до міжнародного стандарту.

До робочих документів, на основі яких проводяться змагання, відносяться: графік змагань, заявки, особисті картки, список учасників і суддів, протоколи, суддівські записки.

Графік змагань, як правило, розробляється організацією, яка проводить змагання, і заздалегідь розсилається по всіх організаціях - учасникам змагань. У ньому вказуються дата, час, зміни, найменування команд і перший вид багатоборства, з якого команди починають змагання. Прийнята певна послідовність чергування снарядів у чоловіків: вільні вправи, кінь, кільця, стрибок, бруси, перекладина; у жінок: стрибок, бруси різної висоти, колода, вільні вправи. У тих випадках, коли в одній зміні кількість команд більше, ніж видів багатоборства, графік складається з урахуванням вихідний команди. Зазвичай у чоловічих команд вихідний буває після поперечини, у жіночих - після вільних вправ.

Заявки подаються від організацій, що беруть участь в змаганнях, а також на всіх учасників, які виступають тільки в особистій першості або поза

конкурсом. Заявки мають певну форму. У них вказуються прізвище та ім'я учасника, рік народження, розряд, який він має і за яким буде виступати, прізвище, ім'я, по батькові тренера і віза лікаря. Заявки підписуються керівником організації, представником команди і лікарем із зазначенням кількості гімнастів, допущених до змагань.

Особисті картки заповнюються у міру подачі заявок і уточнення складу команд. Вони можуть мати різну форму. Однак обов'язково повинні містити всі необхідні відомості про учасника, які суттєво полегшують підготовку інших документів змагань, роботу секретаріату. Особисті картки учасників, допущених на особисту першість або поза конкурсом, виділяються умовними позначеннями.

Список учасників змагань готується після уточнення складу команд на нараді представників і друкується у великій кількості примірників, так як він необхідний не тільки в процесі роботи на змаганнях, а й для підготовки підсумкових документів.

У протоколах змагань фіксуються результати виступів гімнастів, ведеться підрахунок особистої і командної першості. Найчастіше застосовуються робочі протоколи на кожен вид гімнастичного багатоборства, розраховані на одну команду. Маємо приклади застосування зведені протоколи. У протоколах записуються прізвище, ім'я, рік народження, колектив, розряд, за яким виступає гімнаст, і його номер. У всіх протоколах та інших документах прізвища повинні бути записані в одній і тій же послідовності. Це значно полегшує роботу при їх обробці і не призводить до помилок. При заповненні протоколів умовними позначенням виділяються учасники, які виступають в особистій першості або поза конкурсом (наприклад: "особисто", "в / к" або підкреслено іншим кольором).

На великих змаганнях готується стартовий протокол, що визначає порядок виступи гімнастів і графік проходження видів гімнастичного багатоборства для кожної зміни окремо.

Суддівські записки застосовуються при закритому суддівстві, а також для контролю за роботою суддів. Вони можуть складатися для цілої команди або для кожного спортсмена. Зазвичай суддівські записки з'єднують в окрему книжку і по ходу виступів спортсменів відриваються. На суддівських записках вказується номер судді, вид гімнастичного багатоборства, а також є необхідні графи, які судді заповнюють при оцінці вправи. Суддя вписує номер (прізвище) учасника, різні сбавки, які він виробляє, остаточну оцінку і ставить свій підпис. Старший суддя прикріплює суддівські записки до робочого протоколу і передає їх в секретаріат.

До додаткових робочих документів відносяться матеріали для оголошень, нагородження та ін.

Змагання очолює головна суддівська колегія. У неї входять головний суддя змагань, його заступники (в тому числі лікар змагань) і головний секретар. Вони призначаються організацією, яка проводить змагання.

Суддівські бригади в окремих видах багатоборства очолюють старші судді (арбітри). Кількість суддів у бригаді і їх кваліфікація залежать від

масштабу і рівня змагань. У бригаді може бути від одного до шести суддів. До суддівства залучаються судді за територіальним або відомчою ознакою, але обов'язково в рівній кількості від кожної команди. До суддівства міжнародних змагань допускаються судді міжнародної категорії, які мають відповідний документ.

На змаганнях можуть працювати апеляційне журі та переглядова комісія. До складу апеляційного журі входять представники організації, яка проводить змагання, головний суддя, його заступники (по суддівству) і арбітри на видах багатоборства. Апеляційне журі стежить за виступом гімнастів і вирішує всі спірні питання, що виникають в процесі змагань (крім тих, які вирішуються головною суддівською колегією). У переглядові комісію входять судді, які контролюють роботу окремих суддівських бригад і кожного судді. Очолюють ці комісії їх голови.

Всі члени суддівської колегії поряд з представниками команд, тренерами та учасниками змагань мають свої права і обов'язки (див. Правила змагань з гімнастики).

В успішному проведенні змагань одна з провідних ролей належить секретаріату. Від його роботи багато в чому залежить діяльність всіх служб на змаганнях. Їх успішна спільна робота призводить в кінцевому рахунку до чіткої організації та проведення гімнастичного свята. Секретаріат на змаганнях з гімнастики очолює головний секретар. Він працює в тісному контакті з головним суддею. Залежно від масштабу змагань підбирається і склад секретаріату. Він може включати одного, двох, трьох, чотирьох і більше осіб. Для кожного з них чітко визначається коло обов'язків. При організації змагань на першість загальноосвітньої школи, ДЮСШ та інших низових колективів головний секретар повністю виконує функції секретаріату.

Перед початком змагань секретаріат проводить велику підготовчу роботу; в процесі змагань підраховує результати і видає інформацію про хід командного і особистого першості; на останньому етапі змагань в секретаріаті готуються матеріали до заключного парадну і звітна документація, заповнюються довідки про виконання розрядних нормативів.